

V—TẬP LÀM VĂN

Tả một đôi giày, đôi dép, cái nón, cái mũ.

So-sánh dép với giày, nón với mũ. Nói công-dụng của từng món đồ.

CHÁNH-ĐỀ III :
ĂN UỐNG

BÀI THỨ CHÍN

Các thứ đồ ăn

I—TẬP NHẬN-XÉT

- 1— Tại sao người ta phải ăn ? 2— Người ta ăn những gì ?
 3— Thịt cá nên ăn như thế nào ? 4— Kể tên mấy thứ rau ? 5—
 Những rau nào ăn sống ? 6— Trứng và sữa ăn có bổ không ? 7—
 Kể tên mấy thứ bánh ? 8— Ta thường ăn những quả (trái cây) gì
 sau bữa ăn ?

II—HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Cơm, cháo, cơm nếp, xôi, xôi đậu, xôi vò, xôi xéo. Đồ
 ăn. Thịt, cá, tôm, cua, sò.

Rau, đậu, trái cây, bánh, đường, sữa.

Tính-tự :

Chín, như, nát, khô, sống, khét, khè, sượng, rời.
 Tươi, ươn, héo, úa.

Động-tự :

Dọn cơm, bày-biện, múc, bưng, bõ-dưỡng (bõ-bổ ~~ph~~
 nuôi sống).

Thành-ngữ :

Cao-lương, mỹ-vị : Đồ ăn ngon quý.

Sơn hào, hải vị : Đồ ăn ngon lấy ở núi ở biển.
Của ngon, vật lạ : Đồ ăn ngon, đồ quý vì chưa từng thấy.

Cơm dẻo canh ngọt : Lời khen về khéo nấu ăn.

III—BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Người ta phải . . . . . mời sống được. Gạo đem nấu
. . . . . mà mềm, khó thì thành . . . . . ; nấu nhiều nước mà
gạo . . . . . thì thành . . . . . Cơm khéo nấu thì . . . . . vùng
nấu thì . . . . . hoặc . . . . .
Muốn nấu món ăn cho ngon thì phải mua được . . . . .
hay . . . . . còn . . . . . chớ đã . . . . . rồi thì không tài
gì nấu ra thơm ngon được. Cả đến . . . . . cũng chớ
mua những thứ đã . . . . . hay đã . . . . .
Những đồ ăn . . . . . thân-thể, ngoài thịt, cá, rau,
đậu, còn phải kẻ . . . . . và các thứ . . . . .
. . . . . nữa.

IV—CHÁNH-TÀ

Cháo : Món ăn nấu gạo như với nhiều nước lỏng —
Tráo : Đồi lên. **Tráo-trở** : Lật-long, xử đối khác, ngược
hắn lại với điều giao-kết.

Xôi : Gạo nếp ngâm rồi đem hấp chín—**Sỏi** : Chuyển-
động vì nóng quá (nói về chất lỏng).

Trái (quả) : Vật kết tiếp theo hoa do cây sinh-sản ra.
Trái (quấy) : Sai, trật, có lỗi, ngược nghĩa với phải —
Chái : Căn phụ ở đầu nhà.

Sữa : Chất đồ ăn trắng lỏng ở vú chảy ra của động-
vật (*loài có vú*) đẻ nuôi con.—**Sữa** (*dấu hỏi*) : Chừa chỗ
hư-hỏng (không có tiếng sữa).

Sống : Còn hơi sức.—**Xống** (B.V.) tiếng chỉ về quần
đàn bà xưa và thường đi đôi với tiếng áo : xống áo.

V—TẬP LÀM VĂN

Hãy tả một mâm cỗ và so-sánh với mâm cơm thường.

(bữa cỗ có nhiều món ăn ngon, quý, còn bữa cơm thường thì chỉ có những món ăn thường-hàng ngày).

BÀI THUP MƯỜI

Các thứ đồ uống

I—TẬP NHẬN-XÉT

- 1— Tại sao ta phải uống nước ? 2— Ta uống những gì ?
- 3— Sáng dậy hay trước khi ngủ nên uống nước thế nào ? 4— Sau bữa ăn nên uống nước gì ? 5— Cà-phê, uống có hại không ? 6— Nước trà pha đậm uống có tốt không ? 7— Tại sao gọi là nước đá ? 8— Say rượu có hại ra sao ?

II—HỌC TIẾNG

Danh-từ :

Nước (thủy ; nước) : Chất lỏng uống được.

Trà : Nước pha nấu với trà.

Cà-phê : Nước pha với bột xay bằng hột rang của trái cà-phê.

Rượu : Nước cất bằng hơi của men nấu với gạo, bắp hay mía, v.v...

Nước đường : Nước mía nấu ra đường.

Nước cốt : Nước ép hay vắt ở trái cây, thịt, v.v...

Nước đá : Nước đông lại cứng như đá và lạnh lắm.

Tính-tự :

Thanh : Trong.

Troc : Đục.

Hương : Thơm.

Say : Ốc không bình-tĩnh, thiếu sức nhận-xét rõ-ràng do rượu, thuốc hay điều gì, vật gì gây ra.

Tỉnh : Hết say, ngược nghĩa với túy là say.

Độc : Làm hại, ác.

Khát : Cần uống.

Động-tự :

Uống : Nuốt chất lỏng (âm : uống ; ẩm thực : ăn uống).

Pha trà : Đổ nước sôi vào bình có trà cho ra nước trà.

Pha cà-phê : Đổ nước sôi vào bình lọc có cà-phê cho được nước cà-phê.

Lọc : Làm cho trong.

Thành-ngữ :

Trà dư, tửu hậu : Sau buổi uống trà, uống rượu ; dư nhân, dư dã.

Âm thủy tư nguyên : Uống nước nhớ nguồn. (Nhớ người làm ơn, người gây dựng ra).

III— BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Lúc ta . . . là lúc ta muốn uống . . . Nước ta uống là đã . . . cho . . . và không có chất gì . . .

Nếu đem nấu sôi rồi đổ liền vào bình có . . . thì thành nước . . . ; còn nếu đổ vào bột . . . thì thành . . .

Cà-phê hay trà cũng đều nên . . . chứ đừng nấu.

Trẻ con thì ưa nhưt là nước chanh hay nước cam và thường là . . . có . . . Nhiều người lớn thích uống . . . và khi họ uống nhiều thì . . . đến khi hết say mà . . . lại thì người cũng mệt.

Nhưag người đau bệnh mới lành mạnh thường uống . . . trái cây hay thịt bò ép để bổ sức.

IV— CHÁNH-TÁ

Trà (chè) : Lá cây trà hay nước pha trà — Chà : Chà đạp ; Chà ! : tiếng thốt ra để khen.

Say : say mê, say-sưa — Say : say bột, say lúa.

Rượu : Không có tiếng dưou, giurou, riệu — Diệu : hay, khéo, đẹp, tài (kỳ-diệu, tuyệt-diệu).

Dư : Có thừa. Dư : Tiếng đặt sau câu hỏi cho nhẹ

nghĩa, thay cho tiếng à (anh cũng làm thế dư ? thế à ?) (không có tiếng rư hay giur).

V— TẬP LÀM VĂN

Tả công việc pha một bình trà hay cà-phê.

1/ Lúc nào ? lý-do pha trà ?

2/ Đun nước : tráng ấm, siêu, đổ nước trong, đặt lên bếp, lò, tránh âm khói, chờ nước thật sôi.

3/ Sửa soạn bình, chén, đĩa, ly, tách ; lấy trà.

4/ Đổ nước sôi vào bình rót ra . . .

BAI THỨ MƯỜI MỘT

Cách làm thức ăn

I— TẬP NHẬN-XÉT

1— Muốn có một bữa ăn thì phải làm gì ? 2— Nấu cơm thế nào ? 3— Xào đồ ăn thế nào ? 4— Chiên (rán) thế nào ? 5— Ninh làm sao ? 6— Người làm nghề nấu ăn gọi là gì ? 7— Trong gia-đình thì ai lo việc nấu ăn ? Tại sao ?

II— HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Mắm, canh, chả, chả giò, cuốn, gói, nem, chả lụa, giò, thịt quay, xá-xiú.

Dưa, dưa cải chua, cà nén, cà muối.

Thức ăn. Thực-phẩm (đồ ăn). Món mặn, món lạt, món xào. Người đầu bếp. Đồ gia-vị.

Tinh-tự :

Vừa, mặn, lạt, béo, thơm, ngon, ngọt, chua, giòn, dẻo, cay.

Động-tự :

Nấu, chiên, xào, niah, chưng, hầm, ném, cuộn, quăn, quay, nướng, rán.

Thành-ngữ :

Nem công chả phụng : Nem bằng thịt công, chả bằng thịt phụng (*chim công, chim phượng*), ý bóng là : món ăn quý, ngon, lạ.

Cơm dưa muối : Ý nói cơm ít đồ ăn, thức ăn (*nghĩa khiêm-nhượng*).

Tục-ngữ :

Ăn mặn khát nước : Nghĩa bóng là làm ác thì sẽ gặp điều chẳng lành.

Ăn mắm thì ngám về sau : Ăn cơm không thức ăn, cực khổ.

Cơm lợng nhạt ngựa : Cơm nhà nghèo để phần người vắng mặt, vì ít nên không đầy chặt giữa 2 tờ úp lại nhau thành ra lợng-lẻo, cầm lắc được như nhạc ngựa.

III— BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Trong bữa cơm ta ăn, ngoài cơm là món chính, thường thường có nhiều . . . . . và . . . . . Những thức ăn thì gồm có . . . . . là đủ trong bữa cơm hằng ngày. Trong bữa cơm nào cũng có nước-mắm, trừ ra có . . . . . rồi thì thôi. Món . . . hay . . . thì thường hay ăn với . . . . . Chiên. . . . . mà ăn ngay lúc còn nóng thì . . . . . Món cá ăn sống với rau . . . và dấm . . . . . thì là ăn . . . . .

Trong mâm cỗ thì thường có nhiều món : . . . . . Những món ấy mà được . . . . . khéo thì ăn rất . . . . . mà muốn nấu món ăn ngon thì phải có đủ . . . . .

IV— CHÁNH-TẢ

Chả : Món ăn làm với thịt hay cá băm hay đã nhỏ đem chiên. — **Trá (giả) :** Đưa tiền hay đồ vật lại người khác vì mình muốn của họ. — **Trá tiền :** Đưa tiền mua.

Giò : Món thịt đã, bó lá thật chặt rồi luộc ; thứ bầy chim. — **Đò :** Muốn biết trước một cách kín giầu.

Rán : Chiên, làm chín thịt, cá, khoai bằng mỡ. **Rán :**

Cổ, gắng sức — Gián : Con gian ; làm dính vào.

Xào : Để chảo nóng, cho mỡ sôi lên rồi bỏ đồ, thịt, rau vào, đảo qua lại mấy lần rồi đem ra lúc mới vừa chín. —

Sào : Cây dài bằng tre, nửa hay trục dùng để đẩy ghe thuyền.

V— TẬP LÀM VĂN

Má, chị, hay người đầu bếp của trò nấu một bữa cơm. Trò đã nấu phụ, hay đã nhận thấy thế nào, hãy tả ra.

BÀI THỬ MƯỜI HAI**Cách làm các thức uống****I— TẬP NHẬN-XÉT**

1— Trò có biết làm nước đá chanh, nước cam tươi hay một món gì uống không ? 2— Nước cam vắt ra để nguyên không pha nước lã thì gọi là gì ? 3— Nước chanh vắt nguyên như vậy thì thế nào ? 4— Uống có tốt không ? 5— Muốn uống nước me thì phải làm sao ? 6— Uống nhiều nước đường có tốt không ? 7— Pha cà-phê sữa thì làm thế nào ?

II— HỌC TIẾNG**Danh-tự :**

Nước cam, nước chanh, nước cam ép, nước cốt cam, nước me, nước đá chanh, nước cam tươi, nước đá sữa, nước đá cà-phê, nước mía, nước dừa...

Tính-tự :

Mát, mát lạnh, bổ, đắng, giải nhiệt (*làm tan sức nóng*).

Động-tự :

Giải khát (*uống đồ nước cho hết khát*).

Vắt, nặn, hoà, pha, quấy (*nguyên*).

Câu đối :

Bán dạ tam bôi tửu : Nửa đêm ba chén rượu.

Bình minh nhất trần trà : Sáng sớm một ly trà.
Thành-ngữ :

Trà đình, tửu điểm : Giếm uống trà, bán rượu.

III — BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Đồ uống . . . . . ta thường dùng là nước trái cây
. . . với nước lã có . . . đường. Lấy một ly (cốc) nước
trong, hòa đường vào . . . cho tan, cắt một miếng chanh
nhỏ . . . vào, . . . cho đều thì thành một ly . . . . . ;
cắt một nửa trái cam vắt vào thì thành . . . . . ; cho
thêm vào một cục nước đá thì . . . . .

Nước cam vắt ra, không pha thì là . . . . . Ở
nơi trồng nhiều dừa thì người ta hay uống . . . . . Cà-
phê nóng pha sữa thì thành . . . . . Sữa pha với nước
đá thì thành . . . . . Me cạo vỏ đi đem nấu chín rồi
pha đường thì thành . . . . . uống : . . . . .

IV — CHÁNH-TÀ

Chanh (Cây hay trái, rễ, lá, hoa). Cây chanh, quả
chanh — Tranh : Bức vẽ đề treo chơi ; Tranh : Giành
nhau.

Sữa : Chất lỏng màu trắng rất bõ, (không có tiếng xưa)

Dừa : Cây dừa, lá dừa, trái dừa (không có tiếng
giữa, rừa).

Rễ : Rễ cây, phần cây dưới gốc ăn xuống đất — Dế :
Đế-dàng, trái nghĩa với khó (không có tiếng giế).

V — TẬP LÀM VĂN

Hãy tả những cách làm một ly nước đá chanh hay
nước cam, một ly cà-phê sữa hay cà-phê nước đá.

- 1 / Lúc nào, như dịp gì ?
- 2 / Lấy nước. Sữa-soạn, ly cốc . . . . .
- 3 / Đem đường, trái cây, nước đá . . . . .
- 4 / Pha đường tan vào nước, vắt trái cây.
- 5 / Đem mời . . . . .

CHÁNH-ĐỀ IV : GIA-ĐÌNH

BÀI THỬ MƯỜI BA

Gia-tộc, tổ-tiên

I — TẬP NHẬN-XÉT

- 1 — Gia-đình thường có những ai ? 2 — Ông thường làm gì ?
- 3 — Bà làm gì ? 4 — Cha mẹ làm gì ? 5 — Các con cái làm gì ?
- 6 — Gia-đình khác gia-tộc thế nào ? 7 — Tổ-tiên là những ai ? 8 —
Thường những ngày nào phần đông người ta trong gia-tộc tụ-
hợp nhau ?

II — HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Gia-đình (gia : nhà ; đình : sân) : Chỗ gia-quyển ở
chung với nhau.

Gia-quyển (quyển : thân yếu) : Những người thân
yêu trong một gia-đình, một nhà.

Gia-tộc (tộc : họ) : Họ-hàng.

Gia-tiên : Tổ-tiên nhà mình.

Tổ-tiên (tổ : ông ; những người bề trên trong họ mà
đã chết ; tiên : trước, người đã chết) : Ông cha đời trước.

Phụ, mẫu, tử-tức : Cha, mẹ, con cái (tức : con).

Huynh-đệ : Anh, em.

Tỷ-muội : Chị, em.

Thúc, bá : Chú, bác.

Cậu, Cô, Di : dì.

Gia-trưởng : Chủ gia-đình.

Tộc-trưởng : Người lớn tuổi nhất trong họ.

Tính-tự :

Đông-đức (đông-đạo) : Thanh, thịnh-vượng (lợi đến nhiều và bền lâu).

Hiếu-đế : Tháo với cha mẹ, kính nhường anh chị.

Động-tự :

Kinh. Ái : yêu.

Hoài-cảm, hoài-niệm : Nhớ.

Mặc-niệm : Lặng nhớ, lãng-lẽ mà tưởng nhớ.

Đoàn-tự : Hội-hợp đầy-đủ.

Tục-ngữ :

Gia bản tri hiếu tử : Nhà nghèo mới biết con có hiếu.

Huynh-đệ như thủ túc : Anh em như tay chân.

III - BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Người ta ai cũng có . . . . . là họ-hàng gồm cả
tộc thường có nhiều . . . . . v.v... Trong gia-
đầu một . . . . . mỗi gia-trưởng dùng
của tất cả . . . . . trên thì có ông, bà, rồi đến . . . . .
. . . và các . . . . .

Thờ cúng . . . . . là bổn-phận của cả gia-tộc, nên
hàng năm, gần tết, những người trong họ phải nhóm nhau
lại gọi là chạp họ để tỏ lòng . . . . . tỏ-tiền. Và đến
tết, gia-đình nào cũng bày đồ thờ . . . . . nên đến nhà ai
cứ trông bàn thờ là có thể biết nhà ấy có . . . . .
hay không vậy.

IV - CHÁNH-TẢ

Chung : Cùng nhau, của mọi người; hết; cái chung

— Trung : Ở giữa; hết lòng với người, với nước.

Trước : Ở trên, đi trước; đến sớm (ngược nghĩa với

sau)— **Chước** : Mưu chước, mẹo để làm được việc. **Chăm-chước** : Bớt.

Trường : Lớn, đứng đầu— **Chưởng** : Chức mình giữ.
Chưởng ấn : Chức người giữ ấn; dấu đề đóng vào giấy-lờ. **Chưởng-lý** : Một chức trong toà-án.

Chỉ : Chấn tay (vở chỉ); xài ra (chỉ tiêu); cảnh cáo—
Tri : Biết, Tri-âm : Biết tiếng, tính về nhạc; bạn thân.
Tri-ký : Biết mình, bạn thật thân.

V - TẬP LÀM VĂN

Tả một buổi tối ở nhà hay một buổi đoàn-tu của gia-tộc.

1/ Nhân dịp nào ?

2/ Mỗi người trong gia-tộc thế nào ? làm gì ?

3/ Các con cháu thế nào ? làm gì ?

4/ Kết-luận : Tình thân-ái.

BÀI THỬ MƯỜI BỐN

Họ nội, họ ngoại

I - TẬP NHẬN-XÉT

- 1— Họ bên nội thì có những ai ? 2— Bên ngoại có những ai ?
3— Anh em, chị em họ là những ai ? 4— Anh em hai giòng là thế nào ? 5— Anh em rề là thế nào ? 6— Chị em dâu là thế nào ?

Danh-tự :

Nội-tổ : Ông nội, cha của cha.

Tổ-mẫu : Bà nội, mẹ của cha.

Ngoại-ông : Ông ngoại, cha của mẹ.

Ngoại-bà : Bà ngoại, mẹ của mẹ.

Bá-phụ : Bác, anh ruột cha.

Cô : Chị hay em của cha.

Thúc-phụ : Chú, em trai của cha.

Câu-phụ : Anh hay em của mẹ.

Đì : Chị hay em của mẹ.

Tông-tỷ-muội : Chị em họ.

Tông-huỳnh-đệ : Anh em họ.

Tôn-chi : Những nhánh nhỏ trong một họ.

Tôn-thân, tôn-tộc : Người thân-thuộc cùng một ông.

tổ.

Tôn-thông : Giòng-giới một họ.

Tình-tự :

Thân-thích : Thuộc họ nội, họ ngoại (trong họ).

Thân-thiết : Gần nhau về cảm-tình.

Động-tự :

Tương-ái : Cùng thương yêu nhau.

Tương-thân : Cùng thân.

Tương-trợ : Giúp đỡ nhau.

III— BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Họ hàng thì chia ra nội, ngoại : cha của cha là . . .
 . . . tức là ông nội ; . . . . . tức là bà nội là mẹ của
 cha ; cha của mẹ là . . . . . tức là ông ngoại ; . . .
 . . . là mẹ của mẹ tức là bà ngoại. Anh của cha là . . .
 . . . tức là bác ; . . . . . là chú tức là em của cha. Em
 gái hay chị của cha thì là . . . . . Em trai hay anh của mẹ
 là . . . . . tức là cậu ; . . . . . là em hay chị của mẹ.
 Anh em họ là . . . . . còn . . . . . là
 chị em họ. Những người thân-thuộc cùng một ông tổ thì là
 . . . . . hay . . . . . ; còn . . . . . là giòng-giới
 một họ.

Họ-hàng thì chia ra nhiều ngành gọi là . . . . . Tuy
 vậy, đều là những người . . . . . cá, nên phải . . . . .
 . . . . . để tỏ cảm-tình . . . . .

IV— CHÁNH-TÀ

Ruột : Nghĩa bóng là rất thân-thiết, cùng cha mẹ, ông
 bà (không có tiếng duột, giuột).

Trai : Ngược nghĩa với gái ; đồng âm với con trai,
 cùng loại với con hến, sò.— Chai (B.V.) : Thứ dụng cụ
 bằng thủy tinh (ve chai). Chai ; Chai tay : phần cứng lại vì
 cọ sát, làm nặng.

Đì : Em mẹ.— Gi : cái gì, làm gì (tiếng đê hơi).— Rì :
 rừ-rì (tiếng đoi) : nói nhẹ nhàng, nhỏ nhỏ.

Dòng : dòng nước.— Giòng : giòng-giống. — Ròng :
 dùng và không pha trộn.

V— TẬP LÀM VĂN

Em tả sơ qua một ông bác, chú, cậu, một bà cô, dì, mẹ
 và nói tánh-nết mỗi người.

BÀI THỨC MƯỜI LĂM

Con hai giòng. Mồ-côi (bồ-côi)

I— TẬP NHẬN-XÉT

1— Con hai giòng là thế nào ? 2— Viện mồ-côi để làm gì ? 3—
 Viện dục-anh để làm gì ? 4— Tại sao lại gọi là mồ-côi ? 5— Trẻ
 mồ-côi mẹ thì gọi người cha kế là gì ? 6— Đàn-bà có chồng chết
 gọi là gì ? 9— Trẻ bị cha mẹ chết hết thì gọi là gì ?

II— HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Con hai giòng : Con cùng cha khác mẹ hay cùng mẹ
 khác cha.

Dượng : Chồng khác của mẹ tức là cha ghê. Chồng
 của dì cũng gọi là dượng.

Kế-tử : Con nuôi nối giòng.

Kế-mẫu : Mẹ kế vì mẹ ruột đã chết (mẹ ghê, dì ghê).

Kế-phụ : Cha kế vì cha ruột mình đã chết,

Cô-nhi : Trẻ mồ-côi.

Cô-tử : Mồ-côi cha.

Ái-tử : Mồ-côi mẹ.

Quan-phụ : Đàn ông goá (vợ chết).

Quá-phụ : Đàn bà goá.

Có-ai-tử : Con mồ-côi cả cha mẹ.

Tình-tự :

Trắc-ăn : Thương xót.

Cơ-hàn : Đói lạnh, rét.

Khô-sở : Thiếu về sự sống : ăn, mặc, ở, hay lòng có chuyện buồn, khó chịu mà đau-đớn.

Cô-đơn : Không ai thân-thích, lẻ-loi một mình.

Động-tự :

Cứu : Giúp-đỡ.

Tê-bần : Cứu kẻ nghèo.

Trợ-cấp : Giúp tiền hoặc lương-thực.

III— BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Thường-thường các con-cái trong một gia-đình là do cùng một cha mẹ sinh ra. Nhưng cũng có ít gia-đình có con cái cùng cha khác mẹ hay cùng mẹ khác cha, ấy là những

đứa . . . . .
 Con riêng của vợ thì gọi cha kế là . . . . . tức là . . . . .
 . . . . . Còn con riêng của chồng thì gọi mẹ kế là . . . . .
 . . . . . tức là . . . . . hay . . . . . Những . . . . .
 đứa trẻ sớm mất mẹ là . . . . . tức là . . . . . Sớm mất . . . . .
 sớm mất cha là . . . . . tức là . . . . .
 cả cha mẹ là . . . . . hay . . . . .
 Có vợ chết đi thì người chồng là . . . . . tức là . . . . .

Chiến-tranh gây ra nhiều . . . . . và . . . . .
 Họ rất . . . . . làm cho ta phải động lòng . . . . .
 . . . . . Vậy ta phải . . . . . họ, cho đời . . . . .
 họ bớt . . . . .

IV— CHÁNH-TẢ

Trẻ : Còn ít tuổi ; trẻ nhỏ, trẻ con, trẻ tuổi, trẻ thơ. —

Chê : Lấy dao bõ theo chiều dọc.

Trắc : trắc-trở ; có điều ngăn, cản ; Gổ trắc. — Chắc : tốt bền lâu, vững chắc ; chắc chắn ; chắc lép (tiếng miền B.V. có nghĩa là không tin vì thấy nghèo).

Rét (B.V) : Lạnh lắm. Sốt rét ; bệnh nóng lạnh. Rét run : lạnh run (không có tiếng giết hay dết).

Trợ : Giúp đỡ. — Chợ : Nơi họp hàng ngày hay từng ngày đã định của các người đem hàng đến bán.

V— TẬP LÀM VĂN

Ta có nên thương-xót những trẻ mồ-côi không ? Ta sao ? Ta phải làm gì để tỏ lòng nhân-ái ?

BAI THỰC MƯỜI SÁU

Tình-cảm

I— TẬP NHẬN-XÉT

- 1— Tại sao người ta lại giận ? 2— Tại sao người ta lại buồn ?
- 3— Nét mặt người đang giận thế nào ? 4— Nét mặt người đang buồn thế nào ? 5— Khi nào thì người ta sợ ? 6— Người ta lo ?
- 7— Nét mặt mấy đứa trẻ thường thế nào ? 8— Khi nào ta vui ?

II— HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Tình-cảm : Mối tình trong lòng vì cảm-xúc điều gì mà sinh ra, phát ra.

Thân-tình : Tình thân yêu.

Tình thâm : Tình sâu.

Nghĩa trọng : Nghĩa nặng.

Ân-tình :Ơn huệ và tình-cảm.

Ân-nghĩa :Ơn nghĩa, cảm-tình sâu-sắc.

Hỷ-sự : Việc vui mừng.

Ái-tình : Tình b.ồn thương.

Lạc-ý : Ý vui, lòng vui.

Nộ khí : Khí giận.

Tình ái-mộ : Tình yêu chuộng.

Tình-tự :

Thâm : sâu. **Trọng** : nặng. **Thân** : gần. **Sơ** : xa. **Hậu** : đây. **Bạc** : lạt.lẽo, mỏng.

Động-tự :

Hỷ : Mừng, lòng thỏa-thích vì được điều ao-ước, chờ đợi.

Nộ : Giận, lòng bực tức vì bị trái ý.

Ái : Buồn, lòng đau vì mất người hay vật thân-yêu.

Ó : Ghét, ngược nghĩa với yêu.

Dục : Muốn, lòng cầu được điều gì, vật gì.

Thành-ngữ :

Án thâm nghĩa trọng : Ôn sâu nghĩa nặng.

Bất thân bất sơ : Không gần không xa.

Danh-ngôn :

Thiện tới lạc : Lành rất vui.

III - BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Người ta ai cũng có . . . . . Đối với những người thân-thích thì phải có . . . . . Cha con, thì vợ chồng thì . . . . . Đối với người đã giúp đỡ mình tức là có . . . . . thì mình phải ăn ở cho có . . . . . Người đối với mình . . . . . thì mình phải tỏ . . . . . tiếng là . . . . . chờ đừng coi thường, coi khinh mà mang

Tình cảm người ta chia ra bảy mối là : . . . . . Tuy nhiên, ta nên luyện tình-cảm sao cho hợp với câu danh ngôn . . . . . là hơn cả.

IV - CHÁNH-TÁ

Xúc : Động chạm, cảm-động. **Xúc-giác**. **Xúc-động**. —

Súc : Thú nuôi trong nhà, Chừa đưng : súc-tích.

Sâu : Sâu-xa ; sâu-sắc ; bề sâu ; sâu độc ; con sâu. — **Xấu** : Xấu tiền ; một xấu ; làm xấu (*dân làm việc công không*).

Giận : Tức giận, giận dữ. — **Dận** (*nhận*) : Chán hay tay dè mạnh. — **Dận gạo** : đã gạo. — **Rận** : con rận ở quần áo người dơ bẩn.

Sơ : Bất đầu, mới, xa. — **Xơ** : **Xơ-xác**, **Xơ** mướp.

Xa : Ngược với gần. — **Sa** : Sup, té xuống, xuống thấp.

Sung : Trái sung ; đầy ; thay vào. **Sung-sướng**. —

Xung : Xông lên, đụng chạm ; xung phong, xung đột ; xung-quanh.

V - TẬP LAM VĂN

Tả cử-chỉ, lời nói của một người đang giận dữ, một người đang buồn, một người đang mừng, vui. (Tả mỗi người sơ qua bằng 3 câu gọn-gàng).

Quán : Nhà khách trọ ; chỗ bán cơm, nước.

Tinh-tự :

Phong-quang : Rộng sáng, đẹp (chính nghĩa là phong-cảnh, cảnh-tượng, phẩm-cách, vẻ-vang).

Quảng-khoát : Rộng-rãi.

Nguy-nga : Cao và đẹp (nguy : cao ; nga cao ; chính nghĩa cao vòi-vọi).

Tráng-lệ : To và đẹp.

Sang-trọng — Lộng-lấy — Nghèo-nàn — Xiêu-vẹo.

Thô-sơ : Tăm-thường, vụng-về.

Động-tự :

Kiến-trúc : Đắp xây, dựng cất.

Tục-ngữ :

Phú nhuận ốc : Giàu có trau-giồi nhà cửa.

III— BÀI TẬP ỨNG-DỤNG

Loại người cần đồ ăn, quần áo và . . . . . Ngày xưa người ta chưa biết xây cất thì người ta dựng những cái . . . . . cái . . . . . ; để che được mưa nắng là đủ. Lần-lần văn-minh, cho đến nay thì người ta biết . . . . . những . . . . . những . . . . .

Những nhà tư-bán thường ở . . . . . trông thật . . . . . hay . . . . . trông thật . . . . . dùng với cái . . . . . Chỉ còn những người . . . . . mới ở những nơi bờ sông, nên họ phải dựng . . . . . trông có cái lại . . . . . thật tiều-tụy.

IV— CHÁNH-TÀ

Trạch : Nhà ; chọn-lựa. Trạch-hữu : chọn bạn. — Chạch : Con chạch (loài lươn hình dài như rắn). Chạch : Chánh-chạch (nói nhiều mai, luôn-luôn).

CHÁNH-ĐỀ V : NHÀ CỬA

BÀI THỨC MƯỜI BẢY

Nhà một tầng. Nhà lầu (gác)

I— TẬP NHẬN-XÉT

1— Ở đâu có nhiều nhà gạch một tầng ? 2— Ở đâu hay có nhiều nhà lầu ? 3— Nhà sàn là nhà thế nào ? 4— Ở đâu phải làm nhà sàn ? 5— Túp hay lều thường cất ra để làm gì ? 6— Lều, túp làm bằng gì ? 7— Lều, cất để canh lúa hay hoa-màu thì gọi là gì ? 8— Lều ở dọc đường có bán bánh, cơm, nước, v.v.,... thì gọi là gì ?

II— HỌC TIẾNG

Danh-tự :

Gia-trạch : Nhà cửa (gia ; nhà ; trạch ; nhà ở).

Biệt-thự : Nhà riêng ra và có vườn (thự ; nhà ở đồng quê ; biệt ; riêng ra).

Xá : Nhà ở hay nhà khách trọ,

Tê-xá : Nhà tối (tê ; tiếng xưng của mình một cách khiêm-nhượng).

Tư-thất : Nhà riêng (tư ; riêng ; thất ; nhà ở).

Lầu-đài : Nhà lầu lớn và sang-trọng (lầu ; lầu, gác ; đài ; nhà vương và cao).

Nhà một tầng (nhà trệt) : Nhà không có tầng gác.

Nhà sàn : Nhà có cẳng cao và có sàn gỗ hay tre.

Túp, lều : Nhà nhỏ cất đơn-sơ bằng cây que, lợp lá hay rạ.